

ብንብዓት ህዝብና ዝተርከሰ ባይታ ኣብቂሉ እምበር መሊኡ ኣይፍረዮን፤

I. መእተዊ፤

ሃገርና ብፍላይ ድማ ክልልና ብሕሱም መስፍናዊ ስርዓት ነዊሕ ተሃሲያ እያ። ንምግላፁ ዘፅግመ ንዘበናት ሕስመን መከራን ኣብ ህዝብና ስሩ ኣደልዲሉ ፀኒሑ እዩ። ስርዓት መስፍንነትን ድሑርነቱን ዝፈጠሮም መከራን ሕስመን ኣብቲ ህዝብ ጥራሕ እንተይኮነስ ኣብ ባዕሉ እቲ ምድሪን ኣብ ጠቕላላ ፍጡር ናይቲ ምድሪን ዘውረዶ ግፍዕን መከራን ህዚ ብዝተማልአ መንገዲ ንምዝካሩ ብጣዕሚ ከቢድ እዩ። ነቶም ናይ ህዚ ኣሰራቱ ተኸቲልካ ቁሩብ ክባሃል ይካኣል ይኸውን። ህዝቢ ከም ህዝቢ መጠን ዘይርእሱን፣ ሰብኣዊ ተፈጥሮኡ ዝክሓደሉን፣ ሰብን እንስሳን ከም ፍጡር ዝጠፍእሉን፣ እታ ዝነበሩላ ሓመድ እውን ዝሰእነላን እዋን እዩ ነይሩ። እዙይ ኣብ ናይ ህዝብና ታሪኽ እቲ የዐርዩ ዝፀልሙት መዳዩ እዩ።

እዚ ጫፍ ዝረገፀ ግፍዕን መከራን ተፃዊርነት ህዝብና ዝፈተነ ነይሩ። ህዝብና ነቲ ስርዓት እምቢተኝነቱ ብዝተፈላለዩ መንገዲታት ዝፍትነሉ እዋን ነይሩ። ብዝተፈላለዩ መልካዎት ኣንፃር እቲ ስርዓት ዓቢይቲ ተቐውሞታት ዘርእዮሎም ውሑዳት ኣይነበሩን። ጥምየቱን መከርኡን ከቢድም እምቢ ካብ ምባል ዓዲ ኣይዋዓለን። ግን ውዳብን ብግቡእ ኣመራርሓ እንዳረኸበን ዝገብሮም ተቐውሞታት ስለዘይነበሩ መድመይትን ተሰጋገርትን ኣይነበሩን። ይኹን እምበር እቲ ስርዓት ክነቅዕን ወገናት ህዝቢ ክበዝሑን ኣብ ምግባር ናይ ባዕሉ ኣስተዋፅኦ ነይርዎ እዩ። ንዙይ ንምልዋጥ ዝሓሰቡን ዝእምቱን ውልደታት ህዝቢ ክበዝሑን ክውድቡን ደፊኢዎም እዩ። ለካቲት II እምባኣር ካብቶም ውልደታት ህዝቢ ምትእኽኻብ ዝጀመሩ ዕለት ምኻኑ እዩ። እዚ ውልደ እዙይ እንታይ ወሊድዎን ከመይ ተወሊዱን ዝብሉ ዛፀባታት ብኸፋል ክንርእም ክንፍትን ኢና። ተልእኹኡ ከመይ ንቕድሚት ሓዝናዮ ንስጉም ኣብዝተበል እውን ዝተወሰኑ መንደርደሪ ሓሳባት ክነቕምጥ ኢና። ኣብዙይ ዘለዉና ፀገማትን ከመይ ንሰግሮምን ኣብዝተበል እውን ገለ ነጥብታት እንተይሓበርና ኣይንሓልፍን።

II. ሃገርና ክልልና ቅድሚ 40 ዓመት ከመይ ነይሩ፣ ከመይ ንምልዋጥ ተኣሚቱ?

ሃገርና ክልልና ቅድሚ 40 ዓመት ኩነታቱ እንትዝክር ህዝብና ከም ሰብን ፍጡርን ምንባርን ዕድሚኡ ሀ ኢሉ ምቁፃር ዝጀመረሉን ዕለት ምኻኑ ንምዝካርና እዩ። ስደት ኣበይ ነይሩ፣ ተደጋጋሚ ድርቅን ስዒቡ ዝመፅእ ጥምየትን ሃገር ከም ሃገር ብርሰትን ውድመት ተፈጥሮን ኣበይ ነይሩ እንተይልካ ንህዝብና መልሱ ቀለል እዩ። ስደት፣ መከራን ጥምየትን ልሙዳት ኮይኖም ዝረከቡ ቦታን ክባቢን እንተነይሩ እቲ ዝዓበየ እዚ ህዝቢ እዙይ ዝረገፀን መሬት ኣበይ ዝብሎን ክባቢ እዩ ነይሩ። ግፍዒ መሊኡ፣ ስደትን መከራን ብኸፈር፣ መፍትሒ ሓሳብ ዘይብሉ ዕንኪልል፣ ቁሊሕ ምሊሕ እትብሉሉ ዕንግዳዕ ዝጠፍእሉ እዋን እዩ ነይሩ። ህዝብና ዝድቅሱሉ ጀንደን ከም ምግቢ ዝልሕሶ ሓመድን ዝሰእነሉ እዋን ነይሩ። ምግቢ፣ ክዳንን መፅለሊን ልሙዳት ናይ ወዲ ሰብ ውህብቶታት ምኻኖም ከም ወረ እውን ዘይውረዮሎምን ከም ሕልሚ ገለ ባእታታት ናይቲ ህዝቢ ዘልዕልዎምን ጉዳያት እዮም ነይርዎም። ህዝብና እዚ ሕሱም ናብራን መንገዲ ፅልመትን ከመይ ከምዝሰገር ጭንቂ እምበር ሕልሚ ኣይነበሮን። ኣብ ማህፀን እቲ ስርዓት ግን ድማ ግፍዕታት እቲ ስርዓት ከም እሾኽ ዝወግኡም ውልደታት ህዝቢ ክውለዱን ክሰሱን ነቲ ስርዓት ብነገሪ ዝርኡን ክፍጠሩ ግድን ነበረ። ነቲ ስርዓት ናይ ምንቃዕ ስራሕ ኣብ ኩሉ ክጥጥዕ ጀመረ። ኣብ ኩሎም ሕሰባዊ መደቦታት ነቲ ስርዓት እንፍንፍ ዝብሉን፣ ብዝተፈላለዩ መልካዎት ተቐውሞታት ዘርእዮን ከም ዕሸል ክሰሱ ጀመሩ። ገመድ ድሕረት፣ ጥምየትን ስደትን

ዝበትኸ ምትእኸኻብ ደቂ ህዝቢ ክረእን ክሰፍሕን ናብ ሓዲ መልክዕ ውዳብ ክድይብን ጀመረ። ካብዚአም ሓዲ ማሕበር ገሰገሰቲ ብሄረ ትግራይ ነበረ። እዞም ውሑዳትን ብዕድመ እውን ዘይበሰሉን ነቲ ነዊሕን መሪርን መፍትሒ ፀገማት ህዝቢ ካብ ምሕሳብን ምስትንታን ኢሉ እውን ናብ ሓዲ ክውን ነገር ካብ ምልዋጥን ኣይዳገቶምን። ብኣግባቡ ሓይሊታት ፍትሕን ነፃነትን ክውድቡን ናይ ነዊሕ ናይ ቃልሲ ኣመተ ክቅምጡ ደፊኢዎም እዩ። ለካቲት 11ን ውልደት ህውሓትን እንትንብል እዞይ ንምምልካት እዩ። ቅድሚ 40 ዓመት እንትንሓሰብ ቅድመ ቐዳድም ዝመፀልና ሓሳብ እዞይ ጨሊፍና እንትርኢ እዩ። እዞም ውሑዳት ደቂ ህዝቢ እቲ ፀገም ደረት ዘይብሉ ወዳኢ ህዝብን ፍጡርን ምኻኑ፣ እንኮ መፍትሒኡ ኣብ ውሕልነትን ፍልጦን ዝተደረገኸ ቃልስን ቃልስን ጥራሕ ምኻኑ ብምእማን ሓዱሽ ናይ ህዝቢ ቃልሲ ወሸን ኢሎም ክትልሙን በዙይ ሓይልታት ደቂ ህዝቢ ከተኣኸኸቡን ወፍሪ ንሓርነትን ወጊድ ንመዘና ዘይብሉ ግፍዒን መከራን ህዝቢ ኢሎም ሸግ ሓርነት ዝተወልዕሉ ዕለት ምኻኑ ንምዝካር እዩ። እቲ ኣመተ ናይ ነዊሕ እዞን ኣመተ፣ ናይ ደቂ ህዝቢ ናይ ምትእኸኻብ ኣመተ፣ ናይ መሪርን ዝተወሰሰቡ ፀገማት ናይ ምስጋርን ዕውትነትካ ናይ ምርግጋዕን ኣመተ እዩ ነይሩ። ህዝባዊ ቃልሲ ናይ ምውላዕን ናይ ምምራሕን ናብ ሓዲ ጭቡጥ ናይ ህዝቢ መደምደምታ ምብፃሕን እዩ ነይሩ። እቲ ኣመተ ኣብ ህዝብና ዝበፀሑ ዝነበሩ ንምፅብፃብም ዝኸብድ ግፍዕታት እርይ ቁፅር ብምርዳእን ኣፈታትሒኦም ብምትንታንን ኣብዞይ ግቡእ ግንዛብ ብምውሳድን ንፁር ናይ ቃልሲ ስልትን እስትራቴጂን ብምቅማጥ ዝተኣመተ ናይ ቃልሲ ጉዕዞ እዩ ነይሩ። ስርርዕን ኣወዳድባን ሰብን ማቴርያልን ተወዲኡ፣ መሪር ግን ድማ ዕውት ቃልሲ ኣብ ማህፀን ህዝቢ ክጥነስን ኣጋኣዞ ለኡዳም ኣሰሮ ለሰይጣን ብዝብል ኣንፃር ደርግን ካልኣት ሰራዊት ድሕረትን ቃልሲ ህዝቢ ሀ ኢሉ ክጅምር ወሲኑ፣ ጀሚሩ።

III. ዕጥቃዊ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን ተጋንፊታቱን፣

ዕጥቃዊ ቃልሲ ከቢድን መሪርን እዩ። ሰብ ይበልዕ፣ ማቴርያል ይበል፣ ዓሚቅ በሰላ ኣብ ሰብን ተፈጥሮን የሕድር። ግፍዕን መከራን ህዝቢ እንትበዝሕ፣ ዕዳ ተፈጥሮ እንትውህለል ግን እትሸከም ሸከመን እትውሰኖ ውሳኔን እዩ። ዕጥቃዊ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ እንትጅምር እዞይ ግንዛብ ብምውሳድ እዩ። መከራን ግፍዕን ህዝብና እተውግደሉን፣ ህዝብና ከም ሰብን ህዝብን መጠን ክነብርን ሂወት ጉዕዝኡ ባዕሉ ንባዕሉ ዝውሰነሉ ኩነታት ክፍጠርን እንኮ መማረፂ ንሱ ብምንባሩ ጥራሕ እዩ። ምውሳኔ ዕጥቃዊ ቃልሲ ናይ ሓደን ክልተን ዘተ ውፅኢት ተገይሩ ዝራኣይ ኣይኮነን። ብዙሕ ምውራድን ምድያብን ብዙሓት ነገራት ምስትንታን እዚአም ኩሎም ደሚርካን ቀኒስካን ናብ ሓዲ መደምደምታ ብምብፃሕ ዝመፅእ ናይ መወዳእታ ውሳኔ እዩ። ስለዞይ ምጅምር ዕጥቃዊ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ እንትንሓሰብ ናይዚአም ኩሎም ውስብስብ ነገራት ድምር ኣውንታዊ ውፅኢት ምኻኑ ምዝካር ዓብይ ቁም ነገር እዩ። ዕጥቃዊ ቃልሲ ቀሊል ናይ ሓፂር ውሳኔ ውፅኢት ኣይኮነን። ብዙሓት ዝተወሰሰቡን ህልካ ዘጭርሱን ባእታታት ብምሕያኸን ብምትንታን ኣብእም ተመስሪትካ እትውሰኖ ናይ ቃልሲ መንገዲ እዩ። ኣቦታቸላ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ እንትዝክር ካብዚአም ወፃኢ ምሕሳቡ ሳይሳዊነቱ ዘስሕቶ ይመስለን።

እቲ ቃልሲ ካብ ትልሙን ኣካይድኡን ዝዓለም ዕላማን ህዝቢ ማእኸል ዝገበረ ነይሩ። ኣዞይ ንባዕሉ እቲ ቃልሲ ውስብስብን ከቢድን ካብ ዝገበርዎ ባእታታት ሓደ ነይሩ። ዕጥቃዊ ጥራሕ ብምኻኑ እንተይኮነስ ህዝባዊ ብምኻኑ እውን ዝመፀ ውስብስብ ዓብይ እዩ። መንገዲ ድሕረትን ዓርስኻን ጉጅለኻን ምፍታውን ዋርድያ ናይቲ ፀረ ህዝቢ ስርዓት ምኻንን ዝኣከበም ሓይሊታት ድሕረት ግንባርም ሰፊሕ ነይሩ። እዞይ ብቐሊል ውጥን ዝስገር ኣይነበረን። ንኹሎም ሓዲ ብሓዲ ጥራሕ እንተይኮነስ ብኣልማሚት እውን እትገጥመሎም ኩነታት እዩ ነይሩ። ናይ መሳፍንቲ ጉጅለታት ብሓደ ገፅ፣ ናይ ትምክህትን ፀቢብነትን ደማ ብካሊእ ገፅ፣ ብኣውርኡ ደማ ናብ ፋሽሽትነት ዝተሳገረ መንግስታዊ ስርዓት ደርጊ ግንባር ንግባር ገጢምካ ብሰሸል ብርክኻ ናይ ህዝቢ ሸቶታት ናብ መደምደምታታት ክተብፀሕ ኢልካ ክትሓስብን ክንቐሳቐስን ከቢድ ነይሩ። ተፈጥሮ እውን ካሊእ ናይ ውግእ ግንባር ነይሩ። ህዝባዊነት ካብ ዝኸነ መሳርሕን ተፈጥራዊ

ድፍሩን ንላዕሊ ምኻን ዘመስከረ ኩነታት ነይሩ። ኩሎም ከከም ኣመፃፅኦም ዕጡቕ ሓይሊ ናይ ህወሕት ከምክቶም ኢሉ እውን ክድምስሶምን ክኢሉ እዩ። ብሓቂ እውን እቲ ሜዳ ቤት ፈተነ ህዝባዊነት ነይሩ ከባሃል ይካሄድ። ህዝብና ናቱን ዘይናቱን ዝማሃረሉን ናብ ወገኑ ክውግንን ንዘላቂ ረባሓታቱ ክስለፍን ዝገበረ መቦከርያ ቃለሲ ህዝቢ ነይሩ።

ዕጥቃዊ ቃለሲ ህዝባዊ ናህሩ ወሲኹ ሕቆታት መሳፍንቲ እንትበትኹን፣ ሓይልታትን ትምክሕትን ፀቢብነትን ብትንትኖም እንትውፅኦምን ደርግን ተፈጥሮን ዝደፍኦም ሓዲጋታት ድርቅን ብምምካት ናብ ሓዲ ናይ ቃለሲ ብርኪ ተሰጋገረን ወፍሪ ግባሩ ብኩሎም ዓቕምታቱ ናብ ደርጊ ክጥምት ገበረን። እዙይ ኣብ ቃለሲ ህዝቢ ትገራይ ሓዲ ዓብይ ዝላ ንቕድሚት ነይሩ። እቲ ቃለሲኻ ናይ ምዕባይን ምስፋሕን ስራሕ ብሰፊሑ ተሰሪሑ ኣብ ናይ ደርጊ ምድምሳስ ድሮ ክብፃሕን ቃል ህዝብና ኣብ ሓዲ ተደላይ ብርኪ ክትብፀሕ ምኽኣል ትርጉሙ ዓብይ እዩ። እዙይ ሓዲ ዓወት ህዝቢ ኮይኑ፣ እቲ ቃለሲ ግን ከም ህዝባዊ ቃለሲ መጠን ኣብ ናይ ደርጊ ምድምሳስ ዘትኮረ ጥራሕ ኣይነበረን። ካልኣት ህዝባዊ ስራሕታት እውን ጎኒ ጎኒ ዓቕሚ እቲ ውድብን ህዝብን ብዘፈቐዱ እንዳተሰርሑ ፀኒሖም እዮም። ካብዚኦም ኣብ ጥዕና ህዝብን ትምህርትን ከምኡ እውን ኣብ ምምሕዳራዊ ስራሕቲ ናይቲ ህዝቢ ቅሱን ናብራን ሂወትን ክህልዎ ዝተሰርሑ ስራሕቲ ዓብይቲ እዮም። ጥንስስ ናይቲ መፃኢ ስርዓት ናይ ምኻን ተኸእሎ እውን ነይርዎም።

ከም ቕትርቲ ዝኣተወ ሓሳብ ከም መበገሲ እንተዘይወሲድና ህውሓት ወያነ ትግራይ ካብ ወጋሕትኡ ከም ኣካል ወያነ ኢትዮጵያ እምበር ካብኡ ነፂሉ ዝረኣሉ እዋን ኣይነበረን። ስለዝኾነ ወያነ ኢትዮጵያ ዝጥንሰሰሉን ናብ ሓዲ ብርኪ ዝበፀሐሉን ኩነታት ንምፍጣር ከም ሓዲ ዕማሙ ገይሩ ተቃሳቂሱን ኣብዙይ ውልደታት ህዝብታት ኢትዮጵያ ክጠራኒፊን ናብ ሓዲ ጭቡጥ ዓቕሚ ክድይቡን ክስሱኑን ጭቡጥ ናይ ባዕሉ ኣስተዋፅኦ ገይሩ እዩ።

ፀገም ህዝቢ ትግራይ ብኣመራርሓን ዓወትን ህወሓትን ጥራሕ ዝፍታሕ ኣይነበረን። ፀገም ህዝቢ ትግራይ ኣካል ኩሎም ፀገማት ህዝቢ ኢትዮጵያ ብምንባሩ ፀገሙ ብጥሙራት ቕላፅም ህዝብታት ኢትዮጵያ ከምዝፍታሕ ካብ ወጋሕትኡ እምነ ኩርንኡ ነይሩ። እቲ ፀገም ኣብ ሓዲ ጫፍ ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ማላእ ህዝብታት ኢትዮጵያ ዝተፃዓነ ብምንባሩ እቲ ዓመፅን ኣንፃር መፅቕቲ ምቅላስን ዳርጋ ኣብ ኩሎ ሸነኻት ሃገርና ዝተወለዐን በቢከባበኡ ነዙይ ኣመራርሓ ዝህቡ ህዝባዊ ጉጅለታትን ውድባትን ዝተጣየሸሉ እዋን እዩ ነይሩ። እዞም ዝተፈላለዩ ናይ ቃለሲ ጉጅለታት ህዝባዊ መስመሮም ከፅርዩን ፅቡቓት ማሓዙት ናይ ህወሓት ክኾኑን ዕድል ከፊትሎም እዩ። እዚ በቢኩርኑ ሃገርና ዝነበረ ህዝባዊ ቃልሲታት ከም ሓዲ ኮይኑ ቃልሲ ህዝብታት ኢትዮጵያ ክመርሕን ናብ ዓወት ክብፀሕን ግድን ነይሩ። ንምፍጣር ወያይይ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ኢህወደግ እውን ዘማቓቐዎ ኩነታት ነይሩ። ስለዙይ ኣብ ዝተፈላለዩ ኩርናዓት ሃገርና ህዝባዊ ውዳበታት ተጣይሸንን መሪሕ ውድባት ተፈጠረንን ዕማም ህዝብታት ሃገርና ብዝግባእ ዝሸከማን ናብ ሸትኡ ዘብፃሓን ፅቡቕታት ማሓዙት ውድብና ክኾናን ክኢለን። ደርጊ ብጥሙር ቕላፅም ህዝብታት ኢትዮጵያ ክድምስስን መሰርሕ ወያነ ኢትዮጵያ ክሳለጥን ግቡእ ኣመራርሓ ክረከብን ኣብ ምግባር ርኡይ ተራ ተፃዊተን እዩን። ኢህወደግ ህዝቢ ኢትዮጵያ ካብ ጫፍ ናብ ጫፍ ወዲቡን ኣንቀሳቂሱን ደርጊ ክድምስስን ኣብ ህዝቢ ኢትዮጵያ ሓዱሽ ናይ ነፃነትን ሰላምን ብርሃን ከስፍንን ኣኸኢሉ እዩ።እንሆ ውፅኢት ወያይይ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ሃገርና ደርጊ ተደምሲሱ፣ ጥንስስ ህዝባዊ ስርዓት ክጥንሰስን ናብቲ ናይ ህዚ ብርኪ ዘሰጋገረና ሕገ መንግስታዊ ስርዓት ክቕርፅን ሓዱሽ ናይ ህዝብታት ስርዓት ምህናፅ ከንጅምርን ኣኸኢሉና እዩ። እዙይ ኣብ ታሪኽ ቃልሲታት ህዝብታት ሃገርና ሰፊሕ ቦታ ኣለዎ።

IV. ምኽባት ዕጥቃዊ ቃልሲን ኣመተ ህንፀት ህዝባዊ ስርዓትን፣

ዕጥቃዊ ቃለሲ ተኸቢቱ፣ ኣመተ ህዝባዊ ስርዓት ተበሲሩ። ህዝብታት ኢትዮጵያን ውዳበታቱን ኣብ ምእማትን ዓንድታት እቲ ስርዓት ኣብ ምጥያሽን በብፅሒቶም ክፃወቱ ዝገብረ መኣከብን መቐለስን ቦታ ተማቓቐዩ። መድረኽ ዘተታት ተሳናዲዮም፣ ኢህን ምሂን ኣብ መንጎ ህዝብታትን ውዳበታቱን ተጀሚሩ። ወግዒ ሰላምን ዕብዮትን ናብ መድረኽ

መሀከላዊ። ጎደና ሓብራዊ ግብረ ነገሥትን ዲሞክራሲን ህንፃት ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ዘብስሮ ራሽን ተቆይዳ። ከም ናይ ስምምዕ መራሒ ግብርን መሰጋገሪ ድልድልን ናብ ሕገ መንግስታዊ ስርዓት ቻርተር ተቆሪፀ። ኣብ ጎደና ልምዓት ኢድን ጋንትን ኮይንካ ምኻድ ተጀመሩ። ሕሱም ናፍቆት ሰላምን ርጉእ ናብራን ህዝብና በቲ ለውጢ ተደንጊዩ። ህዝብና ዕድሚኡን ጎጅኡን ሀ ኢሉ ዝጅምረሉ፣ናብረኡ ዘጣይሸሉን ዝመርሖሉን ብሓዱሽ ኢትዮጵያዊ ገመድ ዝተሓሳሰረሉ ህዝባዊ ገመድ ኢህን ሚህን ኢሉ ዘተዩ፣ ኣይደቡን ኣውራዳን ዝኾኖን ዘይኾኖን ፈሊዩን መሚዩን ብጥሙር ድምፁ ሓዱሽ ናይ ሂወቱ መራሂ ግብረ ሓንጊፀ። ሕገ መንግስታዊ ስርዓት ከውን ገይሩ።

እዚ ሓዱሽ ናይ ሂወት ጉዕዞ ምጅማር ልሙፅ ኣይነበረን። ህዚ እውን ልሙፅ ከም ሓርፋፍ፣ ብሱል ከም ዘይብሱል፣ ርግኣት ከም ምስኣን ቅሳነት፣ ሰላም ከም ኩናት፣ ኢህን ሚሂን ምባል ከም ነውሪ፣ ወዘተ ዝርኢዩ ናይ ድሕረት ሓይሊታት ኣይተሳእኑን። ህዝባዊ መድረኽ እንፍንፍ ዝብሎምን ንበይኖም መኮነንቶም ዘርኢሉን መድረኽ ዘማዕድዉ ሓይሊታት ብዘይካ ካብቲ ናይ ህዝቢ መድረኽ ምንስሓብ ካለእ መማረጊ ኣይበርምን። በዚ መንገዲ እዙይ ዓርሶም ዘግለሉ እውን ኣይተሳእኑን። እዙይ ሓደ ርእሱ ዝኻኣለ መነፅር ህዝባዊነት ናይቲ ስርዓት ነይሩ። እቲ ስርዓት ንኹሉ ዝእክብ፣ ቃሕ ንዘይበሎ ድማ መውጊ መንገዲ ዘማቻቸው እዩ ነይሩ። ሓደ መለለይ ባህሪ ናይቲ ስርዓት እውን ናይ ኢህን ሚህንን፣ ሕቕ ዘይፈሊ ምኻኑን፣ እንኮ ዳኛኡ ህዝባዊነቱ ምኻኑ እዩ። እቲ እንፍንፍን ሕልኸልኸ ምባልን ነቲ ስርዓት ብጎሪጥ ምርኣይን ዘይተፈለዩ መኻይድቲ ነይሮም። መንገዲ ህዝባዊ ስርዓት መንገዲ ዝግዛግ ምኻኑ ዘብስሩ ብዘሓት ዘጋነፊ ተርእዮታት ነይሮም።

V. ህንፃት ህዝባዊ ስርዓትን ኩርባታቱን፣

ኣብ ሃገርና ሓዱሽ ናይ ህዝቢ ጉዕዞ ተጀመሩ። ነጋሪት ህዝባዊ ስርዓት ተሃሪሙ። ሓዱሽን ንህዝብና ዘስደምንን ብዓይነቱ ዝተፈለየን ሕገ መንግስቲ ሃገርና ተቆሪፀ። ኣብ ሃገርና ሓዱሽ ናይ ሓድነት፣ ሓዱሽ ናይ ማዕርነት፣ ሓዱሽ ናይ ሰላምን ቅሳነትን ርግኣትን ናብራ፣ ሓዱሽ ናይ ሕውነትን ምፍቅቃርን ምትሕውዋስን ምትሕልላይን ጉዕዞ ሂወት ተጀመሩ። ኢትዮጵያዊነት ናይ ፍቅርን ሰላምን ርግኣትን ሓድነትን ምኻኑ ኣበሰሩ።

ውሕስና ሕገ መንግስታዊ ስርዓት ዝተረጋገፀሉ ሓዱሽ ሂወት ምንባር ምጀመሩ ትርጉሙ ከሳብ ከንደየናይ ሰፊሕ ምኻኑ ንምንም ግልጂ እዩ፣ ብፍላይ ድማ ንህዝብና። እዙይ ኣብ ናይ ህዝብታት ሃገርና እንታይ ማለት እዩ፣ ኣብ ቐንቐን ባህሉን ታሪኽን ብሄር ብሄረሰባት ህዝብታትን እታ ሃገር፣ ከባቢኡ ባዕሉ ንባዕሉ ከማሓድር ኣብ ምግባር፣ ኣብ ጠቐላላ እታ ሃገር ማዕረ ተሳትፎን ተጠቓምነትን ክህልዎ ኣብ ምግባርን፣ ልምዓታዊ ስራሕቲ ሃገርን ከባቢኡን ብማዕረ ተሳትፎን ተጠቓምነትን ክመርሕ ኣብ ምኽእላል፣ መሰረታዊ ለውጢ ኣብ ትሕዝትኡን ኣካይድኡን ብምምፅኡ እዩ። ዘይነበረ ከነብር ስለዝነበረ እዩ። እዙይ ህዝብና ከም ተኣምረ ዝርኦ እምበር ከም ሓደ ተራ ነገር ደቂ ሰባት ክረኽብዎ ዝግባእ መሰረታዊ መሰል ገይሩ ዝርኦ ኣይኮነን። እዙይ ዝኾነሉ ምኽንያት ካለእ እንተይኮነስ እቲ ዝነበሮ ስርዓት ሰብነቱ ዘስሕት ንምፅዋዩ ዘፅግም ግፍፅን መከራን ኣድልዎን ከም ሰብ ኣብ ዘዩቆረሎ ስርዓት ብምንባር እዩ። እቲ ዝገረም ናይቲ ህዝቢ መደምደምታ እዙይ እንዳሃለወ ህዚ እውን ነዚ ዝዚፍ ትርጉም ዘለዎ ለውጢ ከንዲ ፍረ ጣፍ ዝርኡን ዋጋን ክብርን ዘይህቡ ኣካላትን ሓይሊታትን ምህላዎም እዩ። እዞም ሓይሊታት እዚእም ከሳብ ከንደየናይ ኣንታዊ ውልቃዊ ህረፍ ንዋትን ኣዕዋርዎም ከምዘሎን ኣነ ልዕልነተይ እንዘይኣረጋገፀ ኩሉ ናብ ገደል ዝብል ኣራኣኢያ ዘወርም ሕሱማት ዘርኢ ሰብ ምህላዎም ዘግርም እካ እንትኾነ ኪጋጥም ዝኽእል እዩ። ናይ ህዝቢ ስርዓት ብክልቲኡ ዝግለፅ እምበር ብሓዲኡ ጥራሕ ዝግለፅ ስርዓት ስለዘየለ። ይኹን እምበር እቲ ጉዳይ ናይ ሓሳብ ፍልልይ እንተይኮነስ ዘግርም እቲ ፍልልይ ኣብ መንጎ እምንን እንጀራን ብምኻኑ እዩ።

ለውጤ ደቂ ሰባት ንሶም ዘቆውም ሰርዓትን ኩሉሻብ ማዕበልትን ተለዋወጥትን እዩም። እዙይ ብዝገባእ ዘንበቡን ምዕባለ ህዝቦም ዘስቆርቁሮምን ደመርቲ ሓሳባትን ሓደሽቲ ኣንፈታትን ሒዞም ብቐ ካብ ምባል ዓዲ ኣይውዕሉን። ስለዝኾነ ኩሉሻብን ኣብ ኩሉ ቦታን ሓደን ሓደን ጥራሕ እዩ ዝባሃል ሓሳብ የለን። ሓደስቲ ሓሳባትን ሓደስቲ ኣካይዳታትን ብዝተፈላለዩ ክመጡን ከም መማረቢ ህዝብና ክቐርቡሉን ግድን ኣድላይን እዩ። እዙይ ሃፍታምን መሀፍተሚ መማረፅን ካብ ምኻኑ ዓዲ ኣይውዕልን። እዙይ ፀጋ ሃገር እምበር ክፋእ የብሉን። በዚ መንገዲ እንተይክድካ እውን ዝመፅእ ምዕባለ የለን። ከምቲ ዝተባሃለ ንቐድሚት ሰዲርካ እትቐበሎ እዩ። እቲ ክፍሉን ዘስደምምን ግና ሓደ ስጉምቲ ንቐድሚት ተጋዓዝካ እንዳሃለኻ ክልተ ስጉምቲ ንድሕሪት ክመልሰካ ዝፍትን ሓይሊ ምህላወ እዩ። ከም ዕድል ኮይኑ ሃገርና እዙይ እንተጋጥማ ትዕዘብ። እዞም ህዚ ኣብ ቐረባን ርሑቁን ኮይኖም ቀምዛሕዛሕ ዝብሉ ዘለዉ ከምዘዩ ዝበለ ኣታሓሳስባን ጨርሖን ተሓጊጦም እዮም። እዙይ ህዝቢ ዘብርስ እምበር ህዝቢ ዘህፍትም ኣይኮነን። እዙይ ንቐድሚት ዝወስድ እንተይኮነስ ክልተ ስለስተ ስጉምቲ ንድሕሪት ዝመልሰ እዩ። ህዝብና ምርኣይ ዝጀመሮ ብርሃን ክፅልምትን ሓዲሽ ናይ መከራ ጋዕ ገልጠም ክፍጠርን ህዝብና ኣብ ካሊእ ናይ መከራ ደንበ ክኣትውን ዝገብር እዩ። ነዙይ ከመማረቢ ዝርእን ንዝረኽቦም ጠቕላላ መሰላትን ከም ሰብ ንቡር ሂወቱ ምቁፃር ዝጀመረሉ ዕለት ክቐበር ብሽም ለውጢ ናብ ዋጋ ዕዳጋ ዘውርድ ሰብን ሓይልን ኣይህሉን። ናይ ሂወትካ መንገዲ ብበላካ ለኽፀካ ዝውሰን ኣይኮነን፤ ጥልቀትን ምስትንታንን ዝሓትት እዩ።

መንገዲ ህንፀት ህዝባዊ ስርዓት መንገዲ ሰተ ሰምሃል ኣይኮነን። ብዙሕ ምድያብን ምውራድን ምግምግልን ዝረኣየሉ ዓውዲ እዩ። ኩርባታቱ ብዙሓት እዮም፤ ግን ድማ ተሰገርቲ እዮም። እዙይ ኣብዘለናሉ መዋእል ዛይዳ ክተሓላለኽን ክኸብድን ዝገብርዎ ባእታታት ብዙሓት እዮም። ይኹን እምበር ነቲ ህንፀት ጥጡሕ ባይታ ዝፈጥሩ ድማ ኣይሳኣኑን። እቲ ቃልስን ኣመተን ከመይ ቦቲ ሓደ እንተይተሸነፍካ እቲ ባይታ ዝፈጠረልካ ጥጡሕ ባይታ ትጥቀመሉ ዝብል እዩ። ኣብ ባሕሪ ጥጡሕን ዘይጥጡሕ ምህላውካ ንኸይትርስዕ ዝቐርበልካ ደወል እምበር ተስፋ ዘቁርፅ ኣይኮነን። ኣብዚ ዓውዲ እዙይ ሃገርና ፅቡቕ ትጋዓዝ ዘላ ትመስል። እዙይ ኣብ ኩሉ ሸነኽ ተጠናኺሩ ምቕፃል ጥራሕ እንተይኮነስ ክዓምቐን ስፍሓት እንዳረኽቦ ክኸይድን ከም ሎሚን ፅባሕን ኮይኑ ክስድርን ግድን ዝገብሩ ውሽጣዊን ግዳግዊን ኩነታት ከምዘለዉ ምዕዛቡ ፅቡቕ እዩ። ክንቀንፅ እንትብል ክገብጡና ፃርፃር ዝብሉ ሓይልታት ብዙሓት ጥራሕ እንተይኮነስ መልክዮምን ኣመፃፅእምን እውን በዙሕ እዩ። ኣብ ምእማትን ምምራሕን ህዝባዊ ስርዓትና ካብ ቁፅርና ጀሚሩ ክሳብ ዓቕምና ዝውጥሩ ባእታታት ብዓይኒ ህዚ ጥራሕ እንተይኮነስ ብዓይኒ ፅባሕ እውን ብዙሓት እዮም። እዙይ ናይ ምእማትን ምምራሕን ተኸእሎና ክንዲ ምንታይ ስሉጥን ዙርያ መለሸን ዕብየትን ምዕባለን ከነርእን እንተይቀደሙና ክንቅድምን ዘእኸል ተኸእሎ ክንፈጥር ዝሕብር እዩ። ኣብዙይ ብዙሕ ምስራሕ ይሓትት። ኢኮኖሚያዊን ማሕበራዊን መሰረትና ብዝኾነ ንፋስ ዘይትከፍ ጥንኩር መሰረት ክህልዎ ክንሰርሕ ነዙይ ዝኾኑና ፖሊሲታትን እስትራቴጅታትን ካብ ንፁህ ልቦናን ውሽጣዊ ዓቕምታትን ክንሃንፅ ይግባእ። እዙይ እንተይሓዝካን እንተይሃነፅካን ዝስገር ገደልን ዝሕለፍ ኩርባን ስለዘየለ። ይኹን እምበር ከምቲ ናይ ሓደ እዋን ጥራሕ ኩርባን ገደልን ዘይህሉ እቲ መሰረት ናይ ምድልዳል ምህናፅን ስራሕ እውን መስርሕ እምበር ብሓደ እውን ዝውዳእ ኣይኮነን።

VI. ዓንድታት ህዝባዊ ስርዓት ተተኪሎም እምበር ኣይደልደሉን፤

እቲ ዓብይ ዓንዲ ህዝባዊ ስርዓትና ሕገ መንግስትና እዩ። ኩሎም ናይ ህዚን ፅባሕን ዓንድታት ኣብ ቅኒት እዙይ እዮም። እቲ ናይ ምድልዳል ስራሕ ካብዙይ ይጀምር። ህዝባዊ ስርዓትና ዕሸል እዩ። ተተኪሎ እምበር ኣይደልደልን። ብሓደ ግዘ ክድልድል እውን ኣይንፅቦብን። እቲ ጉዕዞ ተጀሚሩ፤ ሓይሊታት ህንፀት ተኣኪቦም ግን ኣይፀረዩን። መሰጋገርቲ ኩርባታት እምነ ክርነዮም ተለለዩ፤ግን ኣይተመስረቱን። ዓንድታቶም ክትከሉ ግን ድማ ብዝተፈላለዩ ዓቕሚታት ክውጠሩ ምጀማሮም ውስንነት ናይ ዓቕምና ካብ ምምልካት ሓሊፎም ትኸክልኛነት ነዊሕ መንገዲ ወፍርና

እንተይመልከቱ እውን አይተርፈን። ሀዚ ዘለዉ ዓንድታት እቲ ስርዓት እውን መፈንጠሪ እምበር ኩሎም አይኮነን፤ ክኹኑ እውን አይንፀበን። እቲ ዘግድሽ እቶም ዘለዉ ምድልዳል እምበር ምብዘሓም አይኮነን። ዓንዲ ኣብ ምምራፅን ኣብ ምትካልን ፅቡቕ ተማሃራይ ምኻን የድሊ። መራሕቲ ሃገርና ፅቡቕት መራሕቲ ጥራሕ እንተይኮነስ ፅቡቕት ተማሃሮ ክኹኑ እውን ንምነ። ናይ ምድልዳል ስራሕ ናይ ምምራሕን ምምሃርን ስራሕ እውን ስለዝኾነ።

ሃገርና ድሙቓት ልምዳታዊ ስራሕቲ ኣብ ምክያድ ተወጢራ እትርከበሉ እዋን እዩ። ሃገርና ብመሰረቱ ዝልውጡን ናብ ዝሓሸ ናይ ምዕባለ ናህሪ ክትሰጋገርን ዝገብርዎ ዓድታት ልምዳት ኣብ ትምህርቲ፣ መሰረተ ልምዳት ካልኣት ህዝባዊ ስራሕትን እንዳተሰርሑ ምኻኖም ግልፂ እዩ። እዚ እም ብዓይኒ ፅባሕ እንትረኣዩ ትርጉምም ሰፊሕ እዩ። ናይ ሎሚ ዘርኢ ናይ ፅባሕ ፍረ ስለዝኾኑ። ሃገርና ናብ ዝሓሸ ኩነታት ክልውጥዎ እዮም ኢልካ ኢኻ ትሓሰብ። እቶም ዘይተመለሱ ግን ድማ ክምለሱ ዝግበኦም ሕቶታት ህዝብና ኣብ ምምላስ ግደ ክህልዎም እዩ ኢልና ንሓሰብ። ብመሰረቱ ሕቶታት ህዝቢ ክለዋወጡ እንዘኮይኖም ጠጠው ዝብልሉ እዋን አይህሉን። ህዝቢ ማዕባላይ እዩ፣ ሕቶታቱ ድማ ማዕበልቲ እዮም። እቲ ሽግር ናይ ሎሚ ሕቶ ናይ ፅባሕ ሕቶ እንተኾኑ ጥራሕ እዩ።

ናይ ሓደ ስርዓት መሰረቱ ህዝቢ እዩ። ሰብን ስርዓትን ነፃፂልካ አይረኣዩን። ሓደን ክልትን እዮም። ሰብ እንተይሃነፅካ ስርዓት ምህናፅ ዝባሃል የለን። እንተሃሊዩ እውን ዘየተአማምን እዩ። እቲ ሓደ ህዝብና እንሃንፀሉ መንገዲ ማሕበራዊ ኢኮኖሚያዊ መሰረቱ ክድልድል ምግባር እዩ። ኣብ ኩሎም ኣመዛዝንኡ ባህላዊ ለውጢ ከምፅእ ዝገብር ስራሕ ናይ ምስራሕ ጉዳይ ብሰፊሑ ዝሓተና ግዜ ከምዝኾነ ምግንዛቡ ግቡእ ይመስለኒ። ኣብዙይ ብመሰረቱ ዝራኣይ ለውጢ እንተይመዝገብና ዝመፅእ ለውጢ የለን፣ እንተመደብ እውን ውሽጣዊ ዓቕምታትካ መሰረት ዝገበረ ለውጢ አይኾንን፣ ይኹን እምበር እዙይ እውን ንባዕሉ መስርሕ እዩ። ኣብዙይ ዝተጀመረ ስራሕ ክህሉ ይኸውን፣ ግን ልባኻ መሊኢኻ ዘዛርብ አይኮነን። ክንዲ ምንታይ ዓብይ ግን ድማ ዘይተደፍኦ ጥራሕ እንተይኮነስ ቅጥዒ ዘይብሉ ጎብ ከምዘለና ምፍላጡ ፅቡቕ ይመስለኒ። ሰፊሕ ባህላዊ ለውጢ ብዘረጋግፅ መንገዲ ማእተታዊ ወፍሪ ክተካይድ እንተይሓሰብካ ውስብስብነት ዓለማና ዝሰጋገር ሓይሊ ዝመፅእ አይመስልን። ድምዒ ናይ ምእካብ ጉዳይ አይኮነን፣ መሰረታት ናይ ምህናፅ ጉዳይ እዩ። ባላታታት እንተይፈጠርካ ዳስ ክሰራሕ አይካኣልን። ኣብ ምንታይ ገፁ ከምዘለና አይፈልጥን። ናይ ዘረባ ነብርታት ንፍጠር ማለተይ አይኮነን፣ ናይ ዘረባ ክእለት እካ ሕማቕ እንተዘይኮነ። ከምዝዝክር ኣብ ፅባሕ ኢህወደግ ስልጣን ምሓዙ ንዝሰራኻዮ ስራሕ ብዝግባእ ፀብዒብካ ኣብ ዘይምቕራብ ከም ሓደ ሽግር ይጥቀስ ነይሩ። ሎሚ ድማ ናይዙ ግልባጥ ንእሽተይ ሰሪኻ ብዙሕ ምዝራብ ከይህሉ ምፍታሹ ፅቡቕ እዩ።

ስርዓት ምድልዳል ካብ ኣመራርሓ ምድልዳልን፣ ፅሬቱን ስንምግባሩ ምሕላውን ነፃፂልካ እትርኦ አይኮነን። እዙይ ብዝግባእ ናይ ምሕናፅ ስራሕ ቕፃልነት ብዘለዎ መንገዲ ናይ ምርግጋፅ ስራሕ ከበድ እዩ ግን ኣድላይን እዩ። ካብ ፍልጠትን ተሞክሮን ወፃኢ ውሕሉል ኣመራርሓ ዝባሃል አይመፅእን። ኣብ ምምራሕ ተሞክሮ ሰፊሕ ቦታ ኣለዎ። እዙይ ዝምልከት ኣብ ሃገርና ክልልና ዝተታሓዘ ኣንፈት ኣሎ። ኣመራርሓ ምስልጣን። እቲ ኣንፈት ፅቡቕ እዩ ግን ዶባቱ ክገፍሕ ኣለዎ። ኣብቲ ናይቲ ፖርቲ ጉዳያት ጥራሕ ክሕፀር የብሉን። ብግብሪ እውን እንዳተደገፈ ዓለማዊ ብሉፃት ኣሰራርሓታትን ተሞክሮታትን ዝቐሰሙሉ ኣካይዳን ኣሰላልጣናን ክፍጠር ኣለዎ። ኣወዳድባና ክሰፍሕን ፕሮፌሽናል መልክፅ ክሕዝን ኣለዎ። ኮሜንትሜንተ ቕድሚት እትሰርፖ ረቕሒ እካ እንትኾነ ብዙሓት ካልኣት ናይ ኣመራርሓ ጥበባት ዝሕተተሉ እዋን ኢና ዘለና። ኣብ ምምራሕ ዘሎ ኣካል ፅቡቕ መስተውዒሉ ግድፈታቱን ጥራሕ እንተይኮነስ ፅቡቕ መስተውዒሉ መመልኢ ግድፈታቱ እውን ክኸውን ይግባእ። ብዝተወደበ ኣገባብ ብሰፍሕ ተሞክሮን ብሱል ፍልጠት ብዘለዎም ኣካላት ምኽርን ማዕዳን ዝቐርቡሉ ክኸውን ኣለዎ። ሓድ ሓደ ግዜ ኣብ ክልልና እትዕዘበ ክንዲ ምንታይ ናይ ህዝቢ ሓልፍነት ተሸኪምም ብሸም ምህር እዙይ ዝባሃል ፍልጠትን ተሞክሮን ዘይብሎም ከመማኸርቲ ኮይኖም እንትቕመጡ ትርኢ፣ፀወታ እዩ። ክለኣኣኹ ድዮም ከማኸሩ ኢኻ እትብል። ኣብ ኣመራርሓ ዘሎ ኣካል ብብርኩ ዝፈላለይ

እካ እንትኾነ ኩሉሻብ ኣብ ኦፕሬሽናል ስራሕቲ ምስተፀመደ እዩ። በብእዋኑ ዝራኣዩ ምዕባሌታትን ኣሰራርሓታትን ሓደስቲ ተሞክሮታትን እንዳፀሞቐ ዝምግብኦ ኣካል ክህሉ ኣደላይ ኢኻ ትብል። ኣብ ሞንጎ ግብርን ተሞክሮን ክፍተት ከይፍጠር ዝምልእ እዩ ክኸውን ዘለዎ። ኣብዙይ ነዚ ዕማም እዙይ ዝሸከማ ዝተፈላለያ ፕሮግራም ክፍልታት ኣለዎ እየን እዩ ዝባሃል፤ እዝኣን እውን ናይ ባዕለን ሸግር ዘለወን እዩ። ተሞክሮ ብምንባብን ብዙሕ ዓመት ብምስራሕን ጥራሕ ኣይርከብን። ብሉፃት ዝባሃሉ ኣሰራርሓታትን ኣካይዳታትን ነዙይ ዘበገሱ ፖሊሲታትን ብግብሪ እውን ክትርኢ ኣለካ። እው ናይ ሃገርና ኣመራርሓ ንዝተፈላለዩ ኢክስፕሪጂትን ተሞክሮታትን ተባሂሉ ኣብ ዝተፈላለዩ እዋን ናብ ዝተፈላለያ ወፃኢ ሃገራት እንትኾኑ ትርኢ ኢኻ፣ግን ክርኢዎም ዝግባእ ብዙሓት ምስ ፖሊሲታትናን ኣካይዳታትናን ዝተኣሳሰሩ ተሞክሮታት እንዳሃለዉ ከም ኣብ መንገዲ፣ ባርክታት፣ ፅሬት ከተማ ኣተሃላልዎ፣ ኣብ ትራንስፖርት፣ ኣብ መሰረታዊ ድልዎታት ናይቲ ህዝቢ ምምላእ፣ ወዘተ ክርኡ እንዳተገበኦ ፈቆዶ ሱፐር ማርኬት ኢኻ ትርኢዎ። እዙይ ንባዕሉ ሓላፍነትካ ዘይምውፃእ እዩ። ኣመራርሓ ኣካላት ብኹሉ ነብሶም ብፍላይ ድማ ብመንፅር ስነ ምግባርምን ኮራብሽን ፍፁም ነፃ ምኻን ስርዓትና ግድን ይብል። ናይዙይ ክውንነት ንምርግጋፅ መቐረቢ ዘይብሉ ተግባራት ምፍፃም ዝተለለዩ ኣድላይን ግድን ኩሉሻብ ክረጋገፅ ዘለዎን እዩ። ዓይኒ ህዝቢ ኩሉሻብ ኣብ ኣመራርሓ እዩ። ህዝቢ ዘይርኣ ሳንቲም ፍፁም የላን። ሳንቲም ህዝቢ ዘየስድኦ ኣካል ክንገብር ኣለና። እዚ ካብ እገላ ዘሓሸና ኢና ገለ መለ ዘረባታት መፍዘዚ እምበር ምልክት ድሕንነት ኣይኮነን። ኣብ ሌብነት ብርክታት ምውፃእ ብዙሕ ትርጉም ዘለዎ ኣይኮነን። እቲ ኣራኣኢያ እንተሃሊዩ ኣብ ኩሉ በቲ ዝኸፍኦ ደረጃ እውን ክበፅሕ ይኽእል እዩ።

ስርዓት ምድልዳል ካብ ተነፃፃሪ መሰረታዊ ድልዎታት ናይቲ ህዝቢ ካብ ምምላእ ተፈሊዩ ዝራኣይ ኣይኮነን። ናይ ህዝቢ ድልዎት ብዙሕን ማዕበላይን ከምዝኾነ ይፍለጥ እዩ። ይኹን እምበር መሰረታዊ ዝባሃሉ ናይ ህዝቢ ድልዎታት እንተይኣማኖት ድሕንነት ናይቲ ስርዓት ምሕላው ዝባሃል ኣይመፅእን። እዙይ ናብ ዋጋ ዕዳጋ ኣይወርድን። መሰረታዊ ድልዎት ናይ ኣሜሪካ ህዝቢ ንበይኑ እዩ፣ ናይ ሃገርና ድማ ካለእ እዩ። እንዳጥሜኻ ግድብ ስራሕ ኣይትብሎን፣ እንዳብላግኻ ኢኻ። ክኸፍሎ ዝግባእ ዕዳ ክኸፍሎ እንዳገበርካ ኢኻ ንቕድሚት ኣተስጉሞ። ኣብ መንጎ ክልተ ወለዶታት ነናይ ባዕሎም ዕዳ ኣለዎም ነናይ ባዕሎም ካዓ ጥቕሚ ኣለዎም፣ ክልቲኡ ሚዛኑ ክሕልው ኣለዎ ንምባል እዩ።

ንብረትካ ብዝገባእ ኣብ ምጥቃምን ናይ ምውላል ዓቕምኻ ምሕያልን ኣብ ምድልዳል ስርዓት ቦትኡ ዓብይ እዩ። ካብ ንእሽተይ ክሳብ ዓብይ ከመይ ቆጢብና ንጥቀማ ዝብል ናይ ለባማት ኣካይዳ እዩ። ኣብዙይ ናይ ጀርመን ተሞክሮ እንተርኣና ፅቡቕ ይመስለና። ካብ ጀርመን እካ እዙይ ጥራሕ እንተይኮነስ ካለእ እውን ንሃገርና ብዙሓት ፋይዳ ዘለዎም ክንማሃር ምኽኣልና። ኣብ ንብረት ዘይትቁጥቦ ነገር የለን። ወረቆትን እርሳስን እውን ትቁጥቦም ኢኻ። እዚ ኣብ ንብረት ህዝቢ ወሻዕሻዕ ምባል ዕሸነት እዩ። እዚ ናይ ምብኻን ተግባር ድማ ብዝዓበየ ኣብ መንግስታዊ ቤት ፅሕፈታት እዩ ዝራኣይ። ገባር መባኸኒ እዩ ዝባሃል ግን ሓሶት እዩ፣ ከም ገባር ቆጣባይ የለን። ጥሪ ክበልፅን ክሰትን ትረኣም ገባር መብኸናይ ኣዩ ትብሎ ግን ጥሪ ሓንቲ ተርኦ እዩ። ጅቦና እንተመሊኡ ይሰግደልና እምበር ኣይንሰግደሉን ኩልሻብ ብኹሉ ገፁ ጠንካራታት ኢና። ስለዝኾነ ናይ ምቁጣብ ዓቕምና የመና ክድልድል ኣለዎ፣ ዋሕስና ንሱ እዩ። ምቁጣብ ግን መልካዎቱ ብዙሓት እዮም። ኣብ መሰረታዊን ዘለቕትን ነገራት ሰፊሕ መዋእለ ንዋይ ምፍሳስ እውን ምቁጣብ እዩ። ኣብ ትምህርትን መሰረተ ልምዓትን ዝግበር ዘሎ ምርብራብ ዓብይ ሕቕ ናይ ፅባሕና እዩ። ንሱ ሒዝና ብዙሕ ክንቁፀ ንኽእል ኢና፣ ግን ዓርሰስ ጎሰስ እንተይኮነስ ፅሬቱ ዝሓለወ እንተገይርናዮ ኣዩ።

VII. ምስፋሕን ምድልዳልን ቀራይ ዕዮ ህዝባዊ ስርዓትና፣

ሓሲብና እምበር አይከድናን። ዕዮና ነዊሕ፣ ብዙሕን ውስብስብን እዩ። እንታይ እዮም እቶም ዕዮታት፣ ከመይ ይዕዮዩ፣ ኣብይ ይዕዮዩ፣ ወዘተ ዝብሉ ጉዳያት ናይ ምምላስ ስራሕ ሓደ መልክዕ ናይ ምስፍሖ እዩ። ብዛዕባ ምስፋሕን ምድልዳልን እንትንሓስብ ኩሉሻብ ዝመፅሉናን ከመፅሉና ዝግባእን ሓሳብን ትካልን እዮም። ሰብን ትካልን ሓደን ክልተን ኮይናም እንዳሰፍሖ እንትኸዱ ተአምር ይፈጥሩ። ብሓሳብ ክንጥመር እንተዘይኪኢልና ብዝኸነ መልክዕ እውን ክንጥመር አይንኸእልን። እቲ ናይ መጀመርያ ምርብራብና ኣብ ሓሳብ እንተኸይኑ ውፅኢቱ ዘተአማምን እዩ። ሓንቲ ንእሽተይ ብስልቲ ሓሳብ ናይ ኩሉ ክንገብራ ኣለና። ስርዓትና ኣብ ምድልዳል እምነ ክርናዕና እዙይ ክኸውን ይግባእ። ሓሳብ ግን ሓሳብ ጥራሕ ኮይኑ ክተርፍ ዮብሉን። ናብ ህዝባዊ ትካላትን ውዳቢታትን ክምዕብል ክኸእል ኣለዎ። መስርሕ ናይ ኩሉ ክኸውን ክኸእል ኣለዎ።

ካሊእ ስርዓትና እንትሰፍሕን እንትዓብን ጠለባት ህዝብና እንዳተወሳሰቡ እንትመፁን እዙይ ብዝግባእ ከተአናግድ ዝኸእል ብሱል አመራርሓ ክነረጋግፀ ኣለና። ናይ ምምራሕ ዓቕሚ ቐቂድሚ ምስ ጠለባት ህዝብን ሃገርን ክዓብን ክምዕብልን ኣለዎ። ኣብዙይ ሽግር ዘለና ይመስል። ድሮ እካ ዝተቐርቐርና ይመስል። ፅሬት ልቦናን ተአማንነትን ብቅዓትን ኣብ አመራርሓ ቁልፊ ጉዳያት እዮም። ቀራይ ዕዮ ህዝባዊ ስርዓትና እዙይ እንተይቐረፍና ዓንድታቱ ክንዝርግሕ ከፅግም እዩ።

Berhane

berhane_teklu@ymail.com

